

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 24/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Štrbikom, Námestie slobody 22, Prievidza, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 59/2015 z 24. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej aj „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tdo 59/2015 z 24. septembra 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v senáte rozhodol uznesením z 25. februára 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) o zamietnutí odvolania sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 12. januára 2015 vydanému vyšším súdnym úradníkom, ktorým bola sťažovateľovi uložená podľa § 558 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku povinnosť nahradiť trovy obhajoby ex offio vyplatené jemu ustanovenému obhajcovi v trestnom konaní.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Krajský súd v osobe vyššieho súdneho úradníka v Bratislave uznesením z 12. januára 2015 sp. zn. 1 T 93/1996... podľa § 558 ods. 1 písm. c) Tr. por. uložil [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] povinnosť zaplatiť náhradu odmeny a nahradiť štátu, štátom vyplatenú odmenu a náhradu ustanovenému obhajcovi [REDAKOVANÉ] vo výške 743,88 eur, a to za situácie, že odmena bola vyplatená 21.12.1999. Čiže súd nekonal (nie vinou sťažovateľa) viac ako 15 rokov. Napriek tomu súd v osobe vyššieho súdneho úradníka rozhodol uznesením že [REDAKOVANÉ] je povinný zaplatiť 743,88 eur, a to po viac ako 15 rokoch od dátumu vzniku právneho titulu, ktorým bola povinnosť zaplatiť finančnú náhradu ako je uvedené vyššie. Toto rozhodnutie bolo potvrdené aj Uznesením KS v Bratislave zo dňa 25.02.2015.

Voči Uzneseniu Krajského súdu nie je prípustný riadny opravný prostriedok, preto sťažovateľ [REDAKOVANÉ] podal dovolanie ktoré smeroval na Najvyšší súd SR a to v zákonnej lehote.

Najvyšší súd jeho dovolanie... odmietol, s odôvodnením, že dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Súd argumentoval, že dovolaním napadnuté Uznesenie je parciálnym rozhodnutím, ktoré nie je možné napadnúť dovolaním. ...

Podanie dovolania, bolo vyjadrením práva podľa Listiny základných práv a slobôd, ktorý je medzinárodným zákonom, ktorý SR ratifikovala a implementovala do právneho

poriadku SR, a riadne zverejnila, a jeho aplikácia v súdnej praxi má prednosť pred vnútroštátnymi zákonnými ustanoveniami.

Je pravdou, že právo na podanie dovolania nie je explicitne uvedené ako ústavné právo, ale vzhľadom na to, že všetky štátne orgány majú za povinnosť postupovať tak, aby boli ochránené základné práva a slobody občanov, k čomu sa SR zaviazala ratifikovaním „Listiny“. Vzhľadom na to, že dovolanie sťažovateľa smerovalo k ochrane jeho porušených práv, a vzhľadom na to, že právny poriadok SR obsahuje inštitút dovolania, a nakoľko Najvyšší súd SR je integrálnou súčasťou súdneho systému SR, nie je možné obecné a v tomto prípade konkrétne obmedzovať prístup na Najvyšší súd SR prostredníctvom inštitútu dovolania, tak ako konal porušovateľ.

Vyššie uvedené je v zhode s už judikovanými nálezmi Ústavného súdu SR (I. ÚS 186/2008), ako aj s opakovane vysloveným názorom na problematiku dovolania ESLP.

Je preto s poukazom na vyššie uvedené nepochybné, že konaním NS SR vo veci 5 T do 59/2015 došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa garantovaných čl. 46 odst. 1 Ústavy SR, práv garantovaných čl. 6 odst. 1 a čl. č. 10 odst. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 17 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a to postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní 5 T do 59/2015.

Je preto daná právomoc Ústavného súdu prijať a rozhodnúť o tejto sťažnosti. ...

Sťažovateľ zastáva názor, že s odvolaním sa na vyššie vnútroštátne a medzinárodné zákonné ustanovenia súd je povinný konať aby v prípade ak zistí porušenie práv účinne aktívne a pozitívne zasiahol a ochránil právo. Odmietnutie prijať dovolanie nie je takým konaním.

Súd v odôvodnení svojho postupu argumentoval právnymi prekážkami vyplývajúcimi z ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku.

S poukazom na Rozsudok Súdného dvora vo veci 106/77 *Amministrazione delle finanze dello Stato v. S.p.A. Siementhal* z 9. marca 1978 v ktorom súd judikoval: „Vnútroštátny sudca aplikujúci v rámci svojej právomoci ustanovenia komunitárneho práva je povinný zabezpečiť plnú účinnosť týchto ustanovení tým, že na základe vlastného rozhodnutia ponechá neaplikované všetky ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú

v rozpore s komunitárnym právom, a to bez toho, aby žiadal alebo čakal na ich zrušenie legislatívnou cestou alebo akýmikoľvek ústavnými procedúrami“

Vyššie uvedené platí aj za situácie, že Listina základných práv a slobôd nie je komunitárnym právom, ale medzinárodným právom, lebo je nepochybné že integrálnou súčasťou komunitárneho práva je ochrana základných práv a slobôd, ktorých ochranu sa Slovenská republika zaviazala v prístupových dokumentoch plne zabezpečiť.

Z napádaného konania porušovateľa, ktoré sa realizovalo právoplatným rozhodnutím 5 Tdo 59/2015, súd naopak uprednostnil vnútroštátnu právnu úpravu a neposkytol právnu ochranu občanovi.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1/ Uznesením NS SR číslo konania 5Tdo 59/2015 boli porušené základné práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces v súlade s čl. 46 Ústavy, čl. 36 odst. 1 ústavného zákona 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práva slobôd, a čl. 6 odst. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva základných slobôd.

2/ Uznesenie NS SR číslo konania 5 Tdo 59/2015 zo dňa 24.9.2015 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať.

3/ NS SR je povinný vyplatiť škodu ktorú mi rozhodnutím spôsobil vo výške 1000 EUR ktorú je povinný vyplatiť do 14 dní od právoplatnosti nálezu.

4/ Priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 EUR, ktoré je NS SR povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Vladimíra Štrbika, do 14 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie proti uzneseniu krajského súdu ako neprípustné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd poznamenáva, že medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd zvyrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uviedol: *„Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“* (napr. Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva ale zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho konania považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Sťažovateľ v podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie namieta podľa neho arbitrárny záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania proti uzneseniu krajského súdu, ktorým krajský súd rozhodujúci v senáte zamietol ako nedôvodnú sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom o povinnosti sťažovateľa uhradiť trovy obhajoby ex offio.

Podľa sťažovateľa prípustnosť dovolania v danej veci ako prostriedku nápravy proti uzneseniu krajského súdu vyplýva priamo z Listiny základných práv a slobôd, ktorú mal podľa neho najvyšší súd priamo aplikovať, keďže má prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou, ktorú najvyšší súd aplikoval a z ktorej prípustnosť dovolania v danej veci nevyplýva.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených právnych názorov a v nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z hľadiska ústavnej udržateľnosti záverov najvyššieho súdu o absencii dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania proti uzneseniu krajského súdu, resp. z hľadiska dostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení podrobne interpretoval príslušnú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku dovolania a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť argumentačných námietok sťažovateľa. Najvyšší súd na základe náležitého odôvodnenia vylúčil existenciu dovolacích dôvodov podľa ustanovení Trestného poriadku a rozhodol o odmietnutí dovolania.

Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu dospel k záveru, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa relevantne vysporiadal so všetkými skutočnosťami rozhodnými v danej veci pre posúdenie prípustnosti dovolania sťažovateľa a svoje závery dostatočne odôvodnil, tak ako sú už citované. Ústavný súd preto nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup a rozhodnutie mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Právny záver najvyššieho súdu, na základe ktorého odmietol dovolanie sťažovateľa, je založený na racionálnom, podrobnom a pritom ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, pretože sa opiera o náležité vysvetlenie právnej úvahy a vyčerpávajúcu odpoveď poskytnutú sťažovateľovi zo strany najvyššieho súdu, na ktorej tento postavil svoje rozhodnutie. Ústavný súd tak považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny ani čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania (najmä jeho petitom), okrem

prípadoch výslovne uvedených v tomto zákone, o aký nejde v danej veci. Sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, sa nedomáhal preskúmania ústavnosti odvolacieho rozhodnutia (uznesenia krajského súdu), z tohto dôvodu ústavný súd uznesenie krajského súdu neposudzoval.

Vzhľadom na to, že sťažnosť ako celok bola odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v jeho petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2016